

FOLK OG LAND

Nr. 8 - 1953 - 2. årgang

Abonnementspris: Kr. 16,— pr. år, kr. 8,— pr. halvår, kr. 4,— pr. kvartal.
Annonsepris: 32 øre pr. mm. Utkommer i Oslo hver lørdag.

Lørdag 28. februar 1953

Herr Kristian Skard
Tasavni 79
Uilavai-Hageby

Dødsdommen over Ragnar Skancke

Den 21. mai 1946 avsa Eidsivating lagmannsretts landsvikavdeling dødsdom over kommissarisk statsråd, professor ved Norges Tekniske Høyskole (siden 1923) Ragnar Sigvald Skancke. Rettergangen ble på den karakteristiske måte dominert av den avdøde ekstraordinære, lagmann, høyesterettsdommer og medvirker til landssvikanordningen, Erik Solem.

Meddommere: Nåværende lagmann Thor Breien og nåværende byrettsdommer Bjørn Stensvold. Domsmenn: Lagerarbeider Aug. Strand, kontordame Ruth Mildrid Elverhøy, arbeider Asbjørn Lindahl, tekn. assistent John Gjærdrum. Ruth Mildrid Elverhøy stemte mot døden.

SKANCKES MENING OM
SAKSBEHANDLING OG
DOMSGRUNNLAGE

Den 25. aug. 1948 — et par dager før han blir skutt, sender Skancke overlæge Jon Leikvam et brev vedlagt

Det er biskop Berggrav som har forandret kirkebønnen sier dr. jur. J. Øvergaard som mener at domfellelsen av Skancke er en krenkelse av rett og rettferdighet

Av Alexander Lange.

«Kort utredning om gangen i straffesak mot R. S. Skancke» — hvorav foreløbig gjengis følgende:

— — — «Den 6. mars 1946 får jeg så oversendt en tiltalebeslutning uten noen som helst antydning til bevisoppgaver fra påtalemyndighetens side. Min forsvarer h. r. advokat C. A. Torstensen, godtar tiltalebeslutningen og uttaler at jeg etter hans mening ikke kan tenkes å bli stillet i klasse med Quisling og Hagelin — men at domsresultatet for mitt vedkommende må bli som for Fuglesang og Stang. — Han mente videre at det

ikke var nødvendig med noen inngående behandling av de enkelte tiltaleposter, likesom det ikke var nødvendig å føre forsvarsvitner».

«Etter et par kortvarige konferanser begynte så rettsforhandlingene 7. mai og pågikk i hele 9 dager. Jeg måtte herunder helt alene varetta mitt forsvar. Alle subjektive momenter til belysning av min handlemåte ble hånlige avvist av retten. Min forsvarer kom — i løpet av 9 dager — bare med 3 korte bemerkninger, samt tilslutt med en forsvarstale, hvori han påpeker at «aktor (h. r. adv. An-

næus Schjødt) har hatt en lett oppgave med å angripe Skancke, for han har ikke gjort stort for å forsvare seg». (Jfr. Verdens Gang 17. 5. 46)».

Om grunnlaget for tiltalen skriver Skancke bl. a.: «Ved politiavhør i juni 1945 fikk jeg den meddelelse at jeg ville bli tiltalt etter str.l. §§ 36 og 98. Jeg erklærte da at jeg var av den oppfatning at det ikke var krig mellom Norge og Tyskland etter juni 1940. Som følge herav mente jeg at jeg ikke var skyldig etter en slik tiltale. Den samme erklæring avga jeg til politiet i form av en skriftlig «egen-erklæring» datert 21. 12. 45».

«Ved forhørsretten i slutten av juni 1945 erklærte jeg på ny at jeg mente at krigen for Norges vedkommende sluttet i juni 1940 og begrunnet dette bl. a. med å henvise til de politiske partiers og en rekke næringsorganisasjoners oppfordring til befolkningen i august 1940 om å etablere samarbeid med okkupasjonsmakten. — Dette — sammen med en rekke andre omstendigheter — syntes for meg å

være avgjørende beviser for at folket som helhet mente at krigen var slutt». (Min daværende forsvarer, h. r. advokat Mauritz vil kunne bevitne at jeg fremholdt dette for retten). Rettsformannen bemerket at han ikke hadde noe kjennskap til alt dette, og at det forelå «skjellig grunn til mistanke», hvorpå fengslingskjennelse ble avsagt».

Rettergangen karakteriserer Skancke i brevet til Leikvam slik:

«Hverken lagmannsretten eller Høyesteretts kjæremålsutvalg fandt det «nødvendig» å gå nærmere inn på alle de mangler og uriktigheter ved dommen over meg, som min forsvarer h. r. advokat J. Øvergaard hadde påpekt. Riktignok finner Høyesteretts kjæremålsutvalg, i likhet med lagmannsretten, «at de opplysninger som er gitt under bevisopptagelsen vel kan stille visse sider ved domfeltes virksomhet i et gunstigere lys» — men uttaler i denne anledning bare at dette «i tilfelle må tas i betraktning ved avgjørelsen av om benådning skal gis».

«De skyver altså bare det hele fra seg. Det hadde ikke vært mulig i en normal rettsak», skriver Skancke.

Etter at Skancke i medhold av konjunktorene og vredens gnag over tildels tragiske utslag av kommissarisk styre — var blitt fradømt liv og ære — til og med oppebåret lønn i sin okkupasjonsstilling — tok en norsk jurist, som forenet en utstrakt lovkyndighet (Forts s. side)

Når setter regjeringen igang
domsrevisjonen?

I Gulating Lagmannsrett er avsagt frifinnelsesdom i landsviksaken mot fabrikkier Daniel Martens Huun. Han ble dømt for landssvik 21. mai 1946 for forretningsforbindelser med tyskerne, til et beløp på 4,2 millioner kroner, for fraternisering og for å ha påvirket arbeidsfolk. Dommen lød på fengsel i 1 år og 8 måneder med fradrag av 342 dager for utholdt varetektsarrest, en bot på kr. 100.000, en inndragning på kr. 330.000, og kr. 5000 i saksomkostninger. Da Høyesterett har opphevet denne dommen, og påtalemyndigheten på grunn av bevisets stilling ikke vil reise ny sak, skal det i henhold til strf.pr.l. § 86, 2, avsies frifinnelsesdom hvis tiltalen frafalles, opplyste lagmannen. Det var det som skjedde.

Det ble satt liten lagmannsrett med 3 juridiske dommere og 4 lekdommere. Foruten lagmannen — tjenestegjorde lagdommerne Gjessing og Molstad. Lagmannen gjennomgikk kort saken. Statsadvokaten opplyste at riksadvoka-

Fabrikkeier
Huun
frifunnet!

katen i brev hadde underrettet ham om at tiltalen skulle frafalles. Den tiltalte var underrettet om dette.

Hverken Huun eller hans forsvarer møtte.

Lagmannsretten avsa deretter følgende dom: Daniel Martens Huun frifinnes.

«Det hele tok bare noen få minutter, og det ble konstatert at det var den korteste straffesaksbehandling lagmannsretten noen gang har hatt» —

sier «Bergens Tidende» idet den refererer saken.

Å jo da! Det går lett nok å feie en sak unnav når det først må gjøres. Men var det mulig for almenheten å få en

oppstilling over de samlede utgifter som påtalemyndighetens hodekulse forfølgning av fabrikkier Dan. Huun har trukket etter seg? Det ville ha budt på særdeles interesse.

Og — var det kanskje også mulig å få vite når regjeringen vil treffe forføyninger til len alminnelig domsrevisjon, bygget på de erfaringer som man kan gjøre seg av utfallet i Dan. Huunsaken o. l.? Det sitter mange rundt om i dette land, ribbet til skindet, som nok også i høy grad hadde trengt å få revidert den «rettsforfølgning» de har vært gjenstand for. Det er vel ikke meningen at frifinnelse bare er for dem som har hatt midler og posisjon stor nok til å trumfe sine saker fram helt til tops?

Vi bare spør

Nok 30 inndragninger av
Frontkjempernes bankkonti

Norske frontkjempere og frontsykepleiersker, som under krigen tjenstgjorde i tyske militære avdelinger under tysk kommando, fikk en del av sin lønn innsatt på konto i Oslo Sparebank av Førsørgeoffizier der Waffen SS. Det har ikke lyktes å identifisere alle konti, idet disse til dels er meget mangelfullt betegnet. De lyder ofte bare på navn uten angivelse

av fødselsår og adresse. Oslo Byrett har tidligere avsagt dommer i ca. 190 av disse saker og inndratt beløpene til fordel for statskassen. Forleden ble det avsagt dom i 16 saker mot tidligere ukjente frontkjempere og sykepleiersker, og de innestående beløp med renter ble inndratt. Beløpene utgjorde fra 50 til 3000 kroner på de enkelte konti — tilsammen ca. 13 000 kroner.

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør
Finn Brun Knudsen.

Telefon 55 76 56. Postboks 1407
Treffes hver onsdag kl. 9—19.

Forretningsavd.: Kierschowsgt. 5
— Oslo — Postgiro 164 50
Telefon 37 76 96

Sambandstrykkeriet A/S

Hva er rett? Hvem har rett?

Den form for matthet, som kjennetegner den norske arbeiderbevegelse, gir uttrykk mere for maktseier enn for moralsk styrke. Det er parolen VI VIL som har seiret, og en slik seir bærer i seg selv nederlag for en annen part — et nederlag som selvsagt ikke kan bli uten følger. Et mulig motstøt, når krybben er tom, kan få følger også for alle dem, som likesom vi befinner seg i ingenmannsland, og derfor har selve sakens innerste kjerne interesse for oss alle. Dermed er vi inne på det så altfor lite påaktede spørsmål om et tredje standpunkt, som også kan vinne tilslutning langt inne i de seirendes og de beseirendes leir — muligheten for å utvikle den klassekamp som fortsatt gir seg uttrykk i maktpolitiske fremstøt, og på det virkelige folkestyres grunnvold å løse litt på materialismens kvelertak over hele menneskeheten.

I denne forbindelse vil vi i dag henlede oppmerksomheten på en bevegelse, som er reist i Vest-Tyskland — i landet som har opplevet både klassekampen, ødeleggelser og den totale krigs gru. En lang rekke arbeidsformenn og bedriftsrådsmedlemmer i omkring hundrede av de store industrianlegg i Vest-Tyskland har offentliggjort en appel til alle om personlig å arbeide for en dyptgående sosial og nasjonal gjenfødelse på moralsk grunn for å overvinne såvel de indre som de ytre farer, som har skapt stor forvirring og splittelse i folket. Vi understreker at de som har sendt ut appellen er å finne blant arbeidernes mest kjente tillitsmenn, som på grunnlag av egne erfaringer er blitt overbevist om, at enhet kan oppnås gjennom moralsk opprustning. Når det blir handlet etter grunnreglen «hva er rett» istedet for «hvem har rett», vil det bære frukt. En bølge av absolutt ærlighet, renhet, uselvishet og kjærlighet vil gi vårt folk et nytt sinn og vårt folkestyre et nytt håp. Det gies ikke mere noen billig utvei. Enten ofrer vi vårt folk på grunn av vår selviskhhet, eller vi ofrer vår selviskhhet for vårt folks skyld, heter det i appellen.

Som svar på dette har mere enn 250 bedriftsledere i Vest-Tyskland rakt hånden frem til samarbeide. Vi har hørt denne motige appellen, svarer de, og vi føler den forpliktelse som den innebærer. Vi er fast besluttet på å rydde av veien fortidens misforståelser og skape en ny forståelse etter grunnsetningene «hva er rett» istedetfor «hvem har rett». Den erkjennelse at vi alle må forandre oss før vi kan overbevise andre, skal være vår retningsviser. Hele vår tenkning og handlemåte overfor våre medmennesker må rette seg etter normene om absolutt ærlighet, renhet, uselvishet og kjærlighet.

Når vi trekker frem denne — vi vil bevist kalle det — begivenhet, er det ikke for å underkjenne de spredte bestrebelser i samme retning også her i landet, men for å understreke at det er nødvendig å skape en folkereisning, hvis disse likefrem revolusjonerende synsmåter skal vinne frem. Og vi mener at det er på høy tid. Vi minner i den forbindelse om hva dr. Trygve J. B. Hof skriver i innledningen til sin bok «Fred og fremtid»: «Sjelden i verdenshistorien har normer og ver-

Går Stalins drøm

i oppfylldelse?

Slik spurte vi i en utenrikskronikk i nr. 2/53. Vi henviste da til Stalins uttalelse om uunngåeligheten av kriger mellom de kapitalistiske land.

I forbindelse med Eisenhowers opphevelse av kontrollen i Formosastredet og den etterfølgende vesteuropeiske reaksjon tar «Pravda» dette spørsmål opp og skriver, at man her har et bevis for riktigheten av Stalins forutsigelse om at forholdet mellom USA og dets betydeligste allierte nødvendigvis må bli mere og mere skjerpet og fiendtlig. Den måte hvorpå landene i Europa og Asia har reagert har skapt en skjerpet uenighet innenfor de anglo-amerikanske blokk. Dette er et uunngåelig resultat av «den ekspansive aggresjonspolitik» som føres av USA's styrende kretser i motstrid med hele menneskehetens fundamentale og vitale interesser.

Og så fryder Moskva seg videre over uenigheten mellom demokratiene.

Katyn

Hvorfor er den norske pressen taus

En av Kongressen i De Forente Stater nedsatt komité har 10. febr. avgitt en innstilling som går ut på at Sovjetsamveldet ifølge de undersøkelser som har vært anstilt, må ansees som skyld i Katyn-massakrene.

Av hvilken grunn er det så stilt i norske aviser om resultatene av denne amerikanske etterforskning? Det var såmen ikke stilt dengang for 10 år siden da den norske jøssing-kretsen gjorde hva den kunne for å utbasunere at det var tyskerne som var de skyldige. Den illegale presse kokte over av harme og had-

dier, som har vært hyldet, aktet og æret av en generasjon, så raskt og fullstendig blitt forkastet av den neste, som i vår tid. Sjelden har grunnlaget for en sivilisasjon smuldret raskere hen». Disse ord ble skrevet for otte år siden, men de har fremdeles sin gyldighet og maner til handling. Og det gjelder oss alle — ikke minst oss som befinner oss i ingenmannsland som søker etter en bærende idé.

«Stig opp, ty dagen svinner och du ligger och drömer vidare! De andre har spänt på sin rustning och gått ut till striden. En plats i ledet väntar dig».

Vår handlings fiende er utsettelseslysten, og hvor mange er det ikke som overhører den formaning, som sier: Bli med i arbeidet for vår felles sosiale oppreisning både ved å slutte opp om vårt forbund og ved å bli en aktiv medarbeider i vårt blad. Det er de to våpen vi har i vår kamp. La all smålig kritikk ligge, den kan komme når vi engang har seiret. Nå gjelder det om å stå samlet om dem, som for lengst har tatt rustningen på og som går foran i striden.

Staten og politimesteren dømt erstatningspliktige

Frostatings lagmannsrett har avsagt dom i en erstatnings-sak som er anlagt mot Staten og politimester Hoem i Molde med krav om erstatning for ødelagt eller bortkommet innbo i forbindelse med landssvikoppgjøret i 1945. Justisdepartementet og politimester Hoem ble in solidum dømt til å betale saksøkerne 5000 kroner med renter fra høsten 1949. Retten fant at politimesteren måtte

være ansvarlig for de bortkomne ting. Han satte seg i besittelse av saksøkerens, Schneiders, leilighet, innbo og løsøre på ulovlig måte, heter det i domsgrunnene. De vanskelige boligforholdene i Molde i 1945 er ikke tilstrekkelig unnskyldning for hans helt formløse framgangsmåte. Det antas at Staten må være ansvarlig sammen med politimesteren. Schneiders innbo ble beslaglagt 16. mai 1945.

Frontkjempene

Vi har fått en rekke brev fra frontkjempene med innlegg til avisen og med spørsmål som beskjeftiger sinnen. Av brevene fremgår det at de til en viss grad savner kontakt med sine frontkamerater og trenger et forum hvor frontkjempenes meninger og problemer kan tas opp til behandling.

Vi mener at Folk og Land har forpliktelser, ikke minst overfor denne gruppen av rettsoppgjørets ofre og inviterer til innlegg og redegjørelser som vil bli samlet under et bestemt merke i avisen. I forbindelse med denne splaten har vi sikret oss medarbeiderskap fra et representativt utvalg. Velkommen!

DET ER NOK SA!

Den store franske skuespiller Fernandel, som har hovedrollen i «Don Camillos lille verden» — var forleden på besøk i sin hjemby Marseille. Han stanset litt forbauset foran en liten bevertning som bar navnet: «Aux Proletaires» (for proletarer). Det var ikke nettopp dette som forbauset ham i denne sterkt kommunistiske havneby — men et stort skilt slått opp på vinduet. På dette stod: «GODT BORGERLIG KJØKKEN».

ET SPØRSMÅL TIL
REDAKTØREN

Jeg er en «landssviker» som ikke vet å ha gjort annet enn godt. Jeg har selv sagt sittet i konsentrasjonsleir. Dessuten skal staten ha omtrent alt jeg eier i form av norske kroner. Lensmannen er rett som det på dørene og er svært så nidkjær. Nu er det det leie med det at denne «lensmannen» er en gammel tyskerarbeider, han undsa seg ikke for i høy grad å gå tyskerne til hånd på den nærmeste flyplass. Han drev bilkjøring i stor stil. Naturligvis ble det penger som gras. Utenom denne bilkjøringen hadde han ansettelse hos et byggefirma som drev på samme flyplass. I 1945 kom så denne ridder av fedrelandet hit som ny lensmann etter en gammel hedersmann av en lensmann vi før hadde hatt og som nu blev avsatt.

Nu spør jeg Dem hr. redaktør: Kan jeg være nødt til å finne meg i å ha en slik kar gående i dørene, en tyskerprofitor, en som helt sikkert har sviktet sitt land? Jeg er blitt nedverdiget på ymse vis før, men å bli nedtrampet av

en slik fyr det tåler jeg ikke. Jeg spør Dem hr. redaktør: hva synes De om slikt? Hva skal jeg gjøre? Jeg ønsker Deres svar i bladet.

Bonde.

Det er lett å svare på dette. — Send oss en ugjendrivelig fremstilling av saken, bilagt med beviser, så skal vi offentliggjøre den og sende bladet til rette vedkommende. Så får vi se, hva det blir gjort. Skulle ikke myndighetene reagere, vil vi forfølge saken — i første omgang helt frem til riksadvokaten.

Red.

8 GANGER JUL

het et lite oppsett i «Folk og Land». Ja, 8 ganger jul og 8 ganger nyttår, Kongens 80-årsdag. Like svart, like trøstesløst. En nyttårskveld var det en biskop som sa noen forståelsesfulle ord i takt med den hellige kveld. En annen gang var det en prest nede i Larvik som trakk en teppefikk til side. Dette kunne ikke tåles og jernteppet blev trukket ned. Sannheten skal kveles — tausheten skal herske. Det faldt et kongelig ord om boliger for alle nordmenn, men

i de samme årene blev tusenvis av gode landsmenn kastet ut fra sine lune hjem — ut på landeveier, ut på gaten, ut i mørket. Fratatt sitt arbeid, sine interesser, alt hva de hadde kjært. —

Jeg må si som sandt er: Jeg hadde ventet meg noe av den norske kirke. Men presteskabet har skuffet fullstendig. — Undertegnede får i dag vemlige, søte nyttårshilsner fra prester jeg har kjent. Jeg orker ikke å svare dem. Å nei, vi krever noe mere.

R.

SÅ VET VI OGSÅ DET!

Paal Berg har nylig passert de 80 år. I den anledning strør avisene de høyst nødvendige roser for jublantens fot. Selvsagt er V. G. i første

rekke. Denne avis får seg bl. a. til å skrive at er det noe Paal Berg IKKE har, så er det gleden over å straffe. — Tvertom, han er det mildeste og elskligste menneske man kan tenke seg. Tenk, hvor ondt det gjør hr. Berg å være med på å straffe! Tenk hvor han er mild og god den samme mann! Vi aner ikke hvilken engel i menneskeskikkelse hr. Berg er!

Og dog vet vi — at den samme hr. Berg er den enkeltmann som har ført an i det skred av straffedommer som det norske folk har vært utsatt for. Hans jus har sandelig vært blodbestenkt. Å hvilken elskelig skikkelse!

Jeg skulle ønske at de 100-tusener av gode norske borgere, kvinner og menn, ja ta tusener av barn med hvis livsskjebner han mer og mindre har ødelagt kunne ta oppstilling foran dommeren og si ham rett inn i ansiktet: Vi er ikke landssvikere, vi har ikke forrådt vårt land! Det er De og noen andre som har gjort det ved å sette sammen noen Grunnlovsstridige lover. Dette vet De. Og De burde vel skamme Dem!

Men snart er det vel for sent!

En terrorisert.

FOLK og LAND —

Ja nettopp, det var jo for folket og landet at vi ofret oss til ingen nytte — løgnen fra London var det jo — folket trodde på! Men sannheten i det lange løp vil seire!

Landet og folket, får efter hvert øynene opp for, at det var løgn alt det det fikk servert i landets løgnpresse.

Sannheten kan ikke drepes — og hvor står vi i dag?

Fnugg.

NÅ SKJØNNER JEG DET!
Hr. redaktør!

Takk for bladet! Jeg synes at det går bra, og stoffet er både allsidig og interessant. Hovedsaken er nå at våre folk forstår å sette pris på Deres strev, leser bladet og sørger for at også andre får anledning til å lese det.

Når jeg skriver til Dem i dag er det for å takke for gjengivelsen av forfatteren Johan Bojers åpenhjertige uttalelser i 1940. Den er til å få forstand av også i dag. Men

Leserbrev forts. på side 7.

UKENS KRONIKK

Feberaktig utbygning av Sovjets
Stillehavsflåte og utbygning av
u-båt-baser på Kina-kysten

I «Die Deutsche Soldatenzeitung» for 15. januar i år har en forfatter under merket MAM skrevet en meget interessant artikkel om Sovjets sjøkrigspolitikk i Det fjerne Østen.

Forfatteren sier først at selv under krigen var det ikke fullstendig stans i byggingen av krigsskip i Det fjerne Østen. De krysserne, torpedojagerne og undervannsbåtene som var under bygging ble gjort ferdige, derimot ble det ikke lagt kjøp til nye skip. Stillehavsflåten ble tvertimot svekket idet den måtate avgi 2 torpedojagere og 6 undervannsbåter til Murmansk. Disse fartøyer ble dirigert til Europa efter «ishavsveien»; altså nordenom Sibirien.

«Da det imidlertid i 1943 viste seg at det tyske angrep på Sovjet kunne avverges, fikk verftene i Det fjerne Østen ordre om hurtigst mulig å gå igang med bygging av krigsskip. Allerede i 1943 synes Sovjet-regjeringen å ha klart for seg at det vilde få et vepnet oppgjør med det verdenskapitalistiske USA».

«Nye verfter ble anlagt og Stillehavsflåten fikk «Første Prioritet» i enhver henseende. Den fikk alt det materiell og alt det personell som var nødvendig til en rask bygging av krigsskip. Verftene bygde ikke handelsskip, bare krigsskip. Det nye verft i Sovjetisk Haben ble ferdig høsten 1948 og arbeider siden september med dag- og nattskift. Det har en arbeidsstok på ca. 22 000 mann og er det største i Det fjerne Østen. Det er istand til å bygge de største fartøyer som slagskip og hangarskip. Litt mindre er det nye verftet i Alexandrowsk, østenfor Vladivostok, som skal starte for fullt i år. Mindre er imidlertid det nye verftet i Nikolajivsk (Amurs-

munning). Det bygger undervannsbåter og mindre fartøyer, og der er planlagt en utvidelse for også å kunne bygge kryssere, en plan som antagelig vil virkeliggjøres i nærmeste fremtid.

Alle disse havnene er ved hjelp av dobbeltsporede jernbaner satt i forbindelse med den transsibiriske jernbane som også er dobbeltsporet.

Siden året 1945—1946 arbeider alle sibiriske verfter under høytrykk med å ruste ut flåten i Det fjerne Østen. Mens verftene i Vladivostok (2 verfter) bare bygger undervannsbåter — akkurat som verftet i Nikolajevsk — bygger det gamle, mens utvidede verft i Komsomolsk ikke bare undervannsbåter, men også kryssere og torpedojagere. Byggetidene — som før krigen var ganske lange — skal nu ifølge oppgaver fra Sovjet være kuttet av til 35 prosent.

Verftet i Sovjetiske Haben er siden høsten 1948 opptatt med byggingen av 2 slagskip på ca. 55.000 og ett hangarskip på ca. 36.000 tonn. Der regnes med at de 2 slagskip kan settes inn i tjeneste i år, hangarskipet dog først neste år. Byggetiden er på grunn av leveringsvanskeligheter blitt forlenget med omtrent et halvt år, noe som hender ved bygging av en ny type. — Men vanskelighetene er nu overvundet og der kan regnes med en punktligere avlevering i fremtiden. Fartøyene er armert under hensyn til de nyeste synspunkter og fører ikke bare kanoner, men også rakettvåpen og flyvende torpedoer.

Efter de opplysninger som hittil foreligger består Stillehavsflåten i øveblikket av:

2 slagskip: «Lenin» og «Krasnaja Sibiria», 1 hangarskip (ikke ferdig), 4 lette kryssere, 6 tunge kryssere, 5 flotiljeførere, 43 torpedojagere, 25 torpedobåter, 374 undervannsbåter (sannsynligvis flere). En hel del mindre enheter.

Alle disse undervannsbåtene er utstyrt med «Schnorkel» som gjør det mulig for båtene å tilbakelegge lange avstander i neddykket tilstand. De midlere og større båter har dessuten også en «Perhydrol-turbin» som gir båtene en fart på 25 mil under vannet.

At man må regne alvorlig med Sovjets undervannsflåte fremgår tydelig av den ting at hele året igjennem er «ukjente» undervannsbåter dukket opp rundt omkring i Stillehavet, lik som de også er observert ved Amerikas vestkyst.

Man må især legge merke til at Sovjetts Østersjø- og Svartehavsstasjoner har overlevert 50 undervannsbåter til det røde Kina, likesom man ikke må lukke øynene for at der i Kina bygges støttepunkter for det røde Kinas ubåter.

Straks efter åpningen av Don-Volga-Kanalen, en åpning som skjedde tidligere enn beregnet, ble en ubåtflotilje (kaptein Zwienev) flyttet fra Svartehavet til Ishavet efter ruten: Don-Volga-Kanalen — Volga-Stalin-Kanalen. (Stalin-Kanalen forbinder som bekjent Finskebukten med Nord-

ishavet). Sist sommer ble så denne flotilje sammen med 3 andre flotiljer fra Østersjøen og Nordishavet, 2 tunge kryssere, mer enn 6 torpedojagere og andre fartøyer sendt gjennom Nordostpassasjen til Det fjerne Østen. Fartøyene ble ledsaget av den nye 13.000 tonn isbryteren og stasjonert i de nye støttepunkter ved Behringsstredet på Kambschatka og Sachalin.

Enn videre ble sterke troppeavdelinger på i alt ca. 150.000 mann, vesentlig spesialtropper for vinterkrig, men dessuten også flyavdelinger, forflyttet til området Ambartschik — Aanadyr (Tschukter-halvøya).

Likeledes må nevnes den raske utbygging av de tolv røde kinesiske støttepunkter på den kinesiske kyst helt ned til øya Hainan. Støttepunktene er særlig beregnet på u-båter og her skal nu først stasjoneres tidligere omtalte 50 u-båter eller mer som allerede er blitt levert. Marineoffiserer og bygningsingeniører fra Sovjet har siden siste sommer besøkt de kinesiske havnene for å studere mulighetene for å bygge dem ut. —

Slik skriver forfatteren i «Die Deutsche Soldatenzeitung» og de opplysninger han bringer er naturligvis kjente saker for marineledelsen i USA. —

Det er derfor ikke noe å undres over at Eisenhower trekker sin flåtestyrke vekk fra Formosa-stredet og derved inviterer nasjonalist-troppene til å sette over til fastlandet for om mulig å forstyrre Sovjet i utbyggingen av marinebaser for det røde Kina og for seg selv. — Det kan umulig være god politikk for USA å hindre Chiang Kai Tcheks tropper fra å foreta slike tokt.

Men dette har Truman gjort. — For fredens skyld har han hjulpet sine fiender!

(Forts. fra nr. 7)

II

Ser man bort fra vår ulyksalige hang til å ville diktere andre folk våre «demokratiske» fornemmelser, er vår interesse i erklæringen og konvensjonen om menneskerettighetene først og fremst knyttet til deres forhold til vår Grundlov.

Grundloven har det som trengs i et kultursamfund til beskyttelse av individernes fundamentale rettigheter overfor makten. Det gjælder bare å respektere den i ånd og sandhet. Det er nok å minde om § 96 om at ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom, § 97 hvor det heter at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft, § 99 om at «ingen må fængslig anholdes, uden i lovbestemt tilfælde og på den ved lovene foreskrevne maade», — § 100 som sikrer yttringsfriheten, § 102 hvorefter «husinkvisitioner maa ikke finde sted uden i kriminelle tilfælde», og § 104 om at «Jord- og Boeslod kan i intet tilfælde forbrydes». Og til sikring av disse garantier hadde Grundloven bestemmelserne om maktens tredeling, den eneste virkelige beskyttelse mot at minoriteten kues og friheten krenkes. Da Christian Fred-

rik den 18. mai 1814 avla ed til konstitusjonen, — uttalte han:

«Nationen har gennem en klog fordeling av makten sikret borgerfrihet».

Ser vi nu på erklæringen, henholdsvis konvensjonen om menneskerettigheter, så betegner de delvis et tilbakeskritt i forhold til Grundloven. Den helt platoniske erklæring inneholder riktignok en hel mengde bestemmelser, som ikke findes i Grundloven. Dennes fedre har sikkert funnet det helt unødvendig å fortelle at «alle mennesker er født frie»..... og er utstyrt med fornuft og samvittighet, at «enhver har rett til liv» og til å gifte sig, og at «ekteskap skal inngås bare efter fritt og fullt samtykke av de vordende ektefeller». En hel del slikt stoff, som dels hører til fraserne verden, dels er uttrykk for Vestens lyst til å reformere andre, eldre kulturer, er fornuftigvis utelatt eller endret av de jurister, som utarbeidet Europakon-

vensjonen. FN-erklæringens 30 artikler er nu inskrenket til 18. Konvensjon inneholder bestemmelser som svarer til de ovenfor nevnte i Grundloven, dog med så mange tillegg og undtagelser, at bestemmelsene delvis uthules. Dette svarer delvis til den uttelling som Grundlovens garantier allerede har vært gjenstand for. Men mest betenkelig er det, at konvensjonens artikkel 15 bestemmer, at «I krigstid eller i tilfelle av annen offentlig nødstilstand som truer nasjonens liv kan enhver Kontraherende Part ta forholdsregler som avviker fra dens forpliktelser efter denne konvensjon, i den utstrekning situasjonen krever at disse forholdsregler er strengt nødvendige, og forutsatt at de ikke er i strid med landets øvrige forpliktelser efter folkeretten.» Dog skal heldigvis denne bestemmelse ikke kunne brukes til avvikelser fra forbudene mot tortur, slaveri eller lover med tilbakevirkende kraft. Dette siste er i Grundlovens ånd — og man må tenke på hvor-

ledes hjemmefrontledelsens komité til avstraffelse av NS kretset om Grundlovens § 97 som katten om den varme grøt. Man vilde respektere § 97, Gudbevares, «bare med den modifikasjon at behovet for en elastisk tolkning av grunnlovsbudene da» («ved det rettslige oppgjør efter okkupasjonen») blir meget større enn ved noe tidligere høve..... De lover som skal legge grundlaget for denne ordning («av forholdene efter okkupasjonen») må nødvendigvis for en stor del bli tilbakevirkende i sin form». «Oppgjørslovene blir nok heller ikke tilbakevirkende bare i formel henseende». (Ot. prp. nr. 92, 45-46, bilag 3). De fikk sin vilje.

Et tilbakeskritt i forhold til Grundlovens § 96 om at ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom finder man i konvensjonens art. 7 hvorefter man kan straffes også efter internasjonal lov ell. «efter de almindelige retsprinsipper anerkjent av civiliserte nasjoner». Der

er her åpnet en vid adgang til en fortsatt praktisering av det gamle voldsprinsipp «væ victis». Sporene efter Nürnbergs voldsdommer, som fordømmes også av fremtredende engelskmenn som Lord Hankey, burde skremt våre myndigheter fra konvensjonens farlige bestemmelser. — Men desværre er væ victis-prinsippet knæsett i den norske lov om straff for utenlandske krigsforbrytere av 13. des. 1946.

De som vil studere arbeidet med menneskerettighetene nærmere, kan henvises til en bok av Einar Løchen: Europas menneskerettighetskonvensjon, (Bergen 1952). Men man må være oppmerksom på, at tiltrods for at boken er utgitt av Chr. Michelsens Institutt inneholder den feil. Forfatteren synes ikke å ha lyst på å komme inn på Grundlovens forbud mot å straffe efter andet enn lov — og det er ikke riktig når han på side 19 sier at det å straffe efter nasjonal eller internasjonal lov er et rettsprinsipp som er kommet til uttrykk i Grundlovens § 97.

Var det ikke en oppgave for Chr. Michelsens Institutt å virke for gjenoprettelse av respekten for Grundlovens garantier mot maktmisbruk?

B.

Mordet på Knut Knutson Fiane

FIRE BREV SIGNERT AV GODE NORDMENN I RIKSKRINGKASTINGEN TIL FIANE 1940—41.

Emigrerte nordmenn i den britisk-norske kringkastingen i London, og som sikkert mente det patriotisk og godt — gudbedre — hetset mot Fiane, som i mange år hadde vært en av de førende i norsk domsarbeidet i Norge. Og hva verre var, i disse kultur-emigranternes øyne: Fiane fortsatte det nasjonale arbeid her hjemme etter okkupasjonen og forlot ikke landet. Han sto som et lysende eksempel på at man kunde være nordmann, selv om man delte det norske folks kår her hjemme, og gikk inn for løsningen av de oppgaver som okkupasjonen medførte.

Dette Fianes syn på norsk holdning, det sved, stinget og stakk i visse emigranternes sinn. «Du følte likesom en dunkel drift til drap», som Robert W. Service sier det. —

De ble lagt opp råd mot ham i London, som medvirket til hans bane? Disse menn sørger for å bringe sine navn i erindring på eterens vinger fra Marienlyst.....

Men Norsk Rikskringkasting må åpenbart ha sett anderledes på ham.

Norsk Rikskringkasting, Stortingsgt. 28, Programavdelinga, W/Ord. Oslo 16. september 1940.

«Herr Knut Knutson Fiane, Telegrafverket, Oslo.

Med dette melder vi fra at Deres foredrag: *Den irske frihetsstriden* er satt opp på programmet onsdag 22. september 1940 kl. 20,35.

Ærbødigst
Olav Midttun.

Som god nordmann regnes jo dav. kring.k.sjef, professor Olav Midttun med rette å være uten plett og lyte. Det samme gjelder nåv. programsjef Thorstein Diesen. Han skriver følgende omberam-

melse av ovennevnte foredrag:

«Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga TD/EO. Oslo 10. okt. 1940. Herr kontorsjef Knut Knutson Fiane, Tollbugata 23, Oslo.

«Vi skal med dette melde fra at fyredraget Dykkar om «*Den irske frihetsstriden*» er godteke og sett opp i programmet våre laurdag 26. okt. kl. 17.40—18.00.

Vyrdsamt
Thorstein Diesen».

«Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga. SA/Chr. Oslo 8. nov. 1940. Herr Knut Knutson Fiane, Framheim, Fjordveien 5, Ulvøya

«Med dette melder vi fra at Deres foredrag: *Germansk Samband*, er satt opp på programmet lørdag 23. november kl. 16.40—17.00.

Ærbødigst
Norsk Rikskringkasting, Programavdelingen.

Thorstein Diesen

Sigurd Abusdal».

«Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga, SA/Chr. Hr. Knut Knutson Fiane, Telegrafstyret, Oslo.

«Med dette melder vi fra at Deres foredrag «*Sjølvtendestriden i Sør-Afrika*», er satt opp på programmet søndag 2. februar kl. 20.55—21.15.

Ærbødigst
Norsk Rikskringkasting, Programavdelingen

Thorstein Diesen

Sigurd Abusdal».

I sitt skrift «GERMANSK SAMMBAND» skriver Fiane på side 11 bl. a.: *Etter eit foredrag som eg heldt i kringkastinga 23. november 1940 om det same emnet som eg no skriv om her, kom den norsk-engelske kringkastinga med noko som dei gav ut for eit sitat av foredraget mitt, men som ikkje samsvara med det eg hadde sagt. På grunnlag av dette oppdikta (usanne) sitatet stod så ein norskfødd hallomann fram i den engelske kringkastinga med eit åtak på meg».*

UANFEKTET
ØYENVITNE TIL MORDET
SKRIVER AVISARTIKKEL

I en artikkel «Den 21. september 1944» skriver professor Olaf Broch i «Morgenbladet» 20. september 1947, 2. side bl. a.:

«.....av de to (eller tre) skikkelser som jeg hadde skimtet mellom bilen og huset i Majorstuveien 18, hadde den ene vært i en slags faren-de eller svingende bevegelse, likesom i ferd med å styrte eller falde. Det måtte ha vært den evt. drepte. Fra ham var vel også ropet kommet».

«Skuddene hadde blinket omkring denne skikkelse, men jeg kunne ikke altså avgjøre om de kom fra en eller to motstående personer og hvor denne (disse) før hadde vært plasert, i bilen eller kanskje i nisjen foran inngangsdøren».

«For det var et celebrert mord jeg så på. En politisk likvidasjon av en viss rang».

Og dermed er professor Brochs rettsbevissthet dysset søtt i søvn. Professoren går uanfektet til sin bolig i Dybwadsgate 8 og gir nedenstående bilde av rettsforvirringen og angsten for å adlyde loven når det gjelder disse mord med «riktig» politisk fortegn:

«Her var en hos oss innkvartert sykesøster nettopp kommet hjem og hadde kunnet fortelle om begivenheten. Hun hadde hørt skuddene fra

En ny kirkestrid?

ENKELT

Av Kai Normann.

«En ny kirkestrid i emning?» kunne man spørre i disse dager, hvor hele landets samtaleemne er den selebre strid mellom biskop Schjelderup og professor Hallesby om de evige helvetesstraffer. — Det var «Dagbladet» som først tok saken opp og gav uttrykk for sin forargelse over at slike gammeldagse «svovelpreker» som den preken professor Hallesby holdt for sin menighet — og som blev kringkastet — kunne bys det norske folk i vår tid. Biskop Schjelderup mottok fra «Aftenposten» en henvendelse om å uttale seg om saken og hans innlegg hadde skarp brodd mot professor Hallesby. Hallesby svarer pr. omgående. — Med denne avisfeide mellom to landskjente menn synes den gamle kirkestrid mellom de strengt ortodokse — og de mer frisynte lutheranere (tidligere kalt «de liberale») å være blusset opp igjen. Prof. Hallesby beskylder i sitt svar til Schjelderup biskopen for å ha brudt sin ed som prest og biskop, — embedseden forplikter ham nemlig til, etter H.'s mening — enten S. personlig

tror på et evig helvede eller ikke — å holde fast ved kirkens bekjennelse: i dette tilfelle til å forkynne kirkens lære om at alle «ikke troende» skal gå fortapt og pines i all evighet. Ja egentlig burde vel ikke S. — etter prof. Hallesby's mening — ha latt seg ordinere til prest og siden til biskop hvis han ikke tror læren om evig helvetesstraff.

Saken er ikke bare av sensasjonell karakter, men av så vidtrekkende betydning for det norske folk, at noen kommentarer til den skulle være av interesse også i «Folk og Land». Det gjelder ikke her bare de to enkeltpersoner H. og S., det gjelder oss alle som — trass i alt — ennå er medlemmer av statskirken. Det gjelder om det skal gis samvittighetsfrihet innen den norske kirke eller diktatur og terror.

Hallesby har ved sine uttalelser så å si brudt staven over biskop Schjelderup, har moralsk sett alt støtt ham ut av kirken. Vi har her en aktuell kommentar til hvad som vil skje hvis forslaget til de nye kirkelover blir vedtatt av Stortinget. Den nye kirke-

ordning — som kirken søker å sette igjennom — går som bekjent ut på selvstyre for kirken, — kirken skal gjøres uavhengig av staten, skal understøttes av staten men bli en stat i staten — en kirkestat. Mot denne nye kirkeordning (som bryter med 400-årig praksis og som ville gi kirken en lignende stilling som den romersk-katolske kirkes) har det hevet seg spredte røster fra de få modige frisinnete av kirkens egne menn som har våget å trosse meningsterror og kjeterjakten — f. eks. pastorene Edwin og Bauge. Disse har pekt på at den nye kirkeordning kan — uten tvil vil — bli benyttet til å ensrette kirken, slik at Hallesby og hans meningsfeller får hals og håndrett over geisteligheten — blir enerådende.

Det er denne formodning professor Hallesby nu bekrefter — likesom andre av hans meningsfeller har gjort det tidligere, f. eks. overfor res. kap. Einar Edwin — og det er denne kjensgjerning som gjør saken så høyaktuell nettopp nu da folkets kårne skal ta standpunkt i spørsmålet om den nye kirkeordning. Skal embedene i den norske kirke være reservert for teologer utgått fra Menighetsfakultetet med Hallesby's stempel for rettroenhet, eller skal

staten med Kirkedepartementet som en upartisk, av kirken uavhengig instans, ved embedsutnevnelser kunne tilgodese også teologer utgått fra Universitetets teologiske fakultet? — Hvis proposisjonen til den nye kirkeordning blir lov, må man gå ut fra at Universitetets teologiske fakultet blir stående tomt og at det før eller siden vil bli nedlagt. En betenkelig, en absurd situasjon!

Enn videre vil biskop Schjelderups mange meningsfeller i det norske folk bli drevet ut av statskirken. Ved å avskjære lutherdommen fra all teologisk utvikling og forankre den i middelalderens syn og tenkemåte, dømmer man den til å bli en snever sekt med stadig færre medlemmer. Det er dødslinjen for den norske kirke prof. Hallesby og hans meningsfeller har slått inn på.

Reformasjonen var en freidig «gå på» bevegelse, som satte spor etter seg i historien. Hvor er de store reformatorers ånd i dag? Ikke innen den krets som nu søker å rive statskirken til seg for godt og sette alle de andre — utenfor.

Denne saks videre utvikling vil bli fulgt med den største interesse av praktisk talt hele det norske folk. La oss håpe at biskop Schjelderup vil vise seg som den rakryggede

mann han gjør inntrykk av å være og at han ikke vil la seg skremme av den kirkelige terror, men at han vil ta seg av de undertrykte sak. — For den frisinnete minoritet (?) innen kirken er virkelig undertrykket i dag, har vært det lenge og har behov for støtte fra en biskop med Schjelderups anseelse og autoritet.

Så får vi se hvad Stortinget har å si om de nye kirkelover!

RESTRIKSJONER SLØVER KONKURRANSEN —

Den danske trustkommisjon har avgitt en betenkning om kullomsetningen. Den lære som man kan dra av denne betenkning synes, sier bladet «Information», først og fremst å være at viljen til konkurranse svekkes, når konkurransen først har vært stekket gjennom avtaler og offentlige restriksjoner, i hvert fall når det er tale om en så sterkt konsentrert bransje som kullbransjen.

Dette er vel noe som også vi her i landet har fått merke. Viljen til konkurranse svekkes, og det er forbrukerne det går ut over. Dette bør man være klar over, når det er tale om restriksjoner i det hele tatt. Det høres så besnærende ut, når det tales om å eliminere de private interesser, men det er nå allikevel de som har skapt fremskrittet her i verden, før vi begynte å bli et samfund med statsdirigering og opphevelse av den frie vilje.

foten av Majorstubakken på hjemvei fra pleie. Da hun kom opp bakken så hun en mann ligge der og tenkte først å gå bort og yte hjelp. Men hun så at han var absolutt død og svingte derfor inn Dybwadsgate. Selvfølgelig var en forsiktig med å la for mange vite at en var blandt de øyenvitner som makthaverens politi strevet svare, men visst høyst frukteløst, med å finne å få forhørt».

— — — Dette er presis den samme angst hos publikum som i USA gjør det så vanskelig for myndighetene å bekjempe gangsterveldet.....

«IFJOR GJETT» EG GJEITOM»

Da Fiane var skutt ble en tilskuer stående å se på liket en stund. En høy mann i «Burberry» (?) kappe skrådde over gaten og sa at vedkommende øyeblikkelig måtte fjerne seg. Mannen pekte på liket, lo og sa: «Ifjor gjett' eg gjeitom». (Vedkommende tilskuer finnes oppført i vitnefortegnelsen).

TELEFONSAMTALE MED ODDVAR RAMSTAD

11. februar 1952 ringte jeg til telefonmontør ved Oslo

Telefonanlegg Oddvar Ramstad (dekknavn Ole) og oppga mitt navn. — Herr Ramstad sa åpent og greit at han hadde vært med i «Telegrafverkets Etterretningstjeneste» under okkupasjonen, — men han bedyret sin uskyld i snikmordet på min mann. Han ba mig ringe N. N., sekretær Evald Bekkevad og sekretær i Telegrafstyret Leiv Helgesen.....

«Kanskje disse kunne ha kjennskap til det», sier Ramstad. Jeg stenograferte bemerkningen. Så spurte jeg ham: «Synes De ikke det er forferdelig at en idealist som Fiane — som ville sine medmennesker bare godt — ble snikmyrdet?»

— «Ja, det er gjort meget som er blitt mørklagt», sa Ramstad. Han la til at han syntes det med Knut Knutson Fiane burde oppklares. Jeg: «De var altså ikke med på noen ting, herr Ramstad?» På dette svarte han at han i frigjøringsdagene i 1945 sammen med Leiv Helgesen på Fuglesangs kontor..... Her brøt han plutselig av. Til herr Helgesen skal jeg komme tilbake siden.

HVA FORKLARTE KRINGKASTINGSBESTYRER BUEN TIL POLITIET?

Det må undersøkes om kringkastingsbestyrer på Rjukan, Buen, før han døde hadde forklart til politiet om en samtale han i 1944 hadde med daværende kontorsjef i Telegrafstyret, nåv. generaldirektør for Norges Statsbaner — STOKKE. Det eksisterer et forlydende — overfor hvilket jeg tar forbehold — at Buen skulle ha forklart at han var blitt underrettet om at Fiane skulle drepes, men at han selv ikke var tilstede under «likvideringen». — Rapporten er vekk!

FIANE BLE OGSÅ RANET

Fianes dokumentmappe ble tatt. Den inneholdt dok. av interesse for oppklaringen av den virkelige forhistorie til 9. april 1940. Bl. a. visse telegrammer i ciffer. Han skulle samme dag møte i Granskingskommisj. av 1943, det eneste hverv Fiane påtok seg under okkupasjonen.

Fiane sier i sine dagboknotiser, som ikke alltid er så lett å tyde med de mange forkortelser:

«Laurdag 11/12 (43): Op-

ningsmøte. Granskingskomm. Noregs Advokatforb. (Der?) var prof. H. H. Aall, formann, eksp.sjef Hasle, sjef.sekr. red. Sverre Krogh, ktr.sjef kom. kaptein Sem Jacobsen, brigadefører oberst Bjerke Lund, kapt. Vagn Knudsen, Frøysland, Fritzner (Ola), Stang (Solveig), Halldis Neegaard-Østbye, Halvard Olsen. Jens Rolfsen, With-Fischer, A. Aall. Like før 9/4 1940 vedtok regj. selja om lag alt kvalfeit (matfeit) til England. Likn. skarvestykke kan provast.....(?)

Overl. Scharffenberg skriver i Norske aktstykker til okkupasjonens forhistorie på side 14: «Granskingskommisjonen av 1943» ønsket selv å gjennomgå referatene fra de hemmelige stortingsforhandlinger, men møtte seig motstand hos det tyske sikkerhetspoliti.

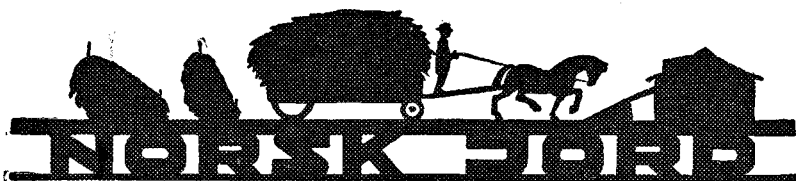
DRAPSMANN INNLOST EN OBLIGASJON?

«Tatt fra den myrdedes mappe ble også kr. 3000,—. Dessuten 4 svenske statspremieobligasjoner, nemlig:

Av 1942 a kr. 50,— serie nr. 378, ord. nr. 124, samme pålydende serienr. 46 ord. nr. 1112, serienr. 1496, ord.nr.

1451, serienr. 845 ord.nr. 1919. DEN SISTE OBLIGASJONEN ER I 1945 INNLOST VED RIKSGÆLDSKONTORRET, Stockholm, ifølge skr. okt. 1947.

Min søster, frk. A. Rasmussen, som ikke har vært medlem av Nasjonal Samling — og jeg, Alvilde Knutson Fiane, eiet disse obligasjoner sammen. Vi var i Norges Bank flere ganger, siste gang i oktober 1947 for å få rede på obl., som antokes å være registrert i banken. Vedkommende funksjonær, som vi talte med, tok til å begynne med vår henvendelse alvorlig og saklig opp. Men da han hørte navnet KNUTSON FIANE gikk han bort til en gruppe funksjonærer, som nå stakk hodene sammen og skottet bort til oss. Herrene kikket visstnok også i noen papirer og anla en majestetisk bankmine. Vi hadde det inntrykk at de begjærte opplysninger kunne skaffes, men av en eller annen grunn nektet man nå å gi opplysninger? Cand. jur. Alexander Lange skrev på våre vegne til Norges Bank herom 18. oktober 1950. Han fikk et høflig, nærmest intetsigende svar.

Bøndernes organisasjoner

Av Hans Rognerud

I Folk og Land for 17. januar i år pekte jeg på at «Norsk Jord» ville motarbeide den stadig tiltagende innsnevring av den enkeltes frihet, og fremholdt at noen av bønderne organisasjoner var med på denne innsnevringen. Blant de mange eksempler på dette skal jeg nevne følgende:

N. N. slakteri — tilsluttet Norges Kjøtt- og Fleskesentral — har i sine vedtekter bl. a. bestemmelser om at andelene skal følge eiendommene. Hverken ved salg, bortleie eller forpaktning kan de skilles fra denne. Videre er det pålagt leveringsplikt og dersom noen bryter denne eller på annen måte overtrer vedtektene eller instruks og pålegg som er gitt med hjemmel i disse, kan styret gi ham en advarsel eller ilegge ham en bot. I gjentakelsestilfelle kan styret forhøye boten eller ekskludere vedkommende. Om uttrekken av andelslaget heter det at et medlem kan gis anledning til å tre ut når særlige grunner taler for det og laget ikke skades ved det.

Om en norsk bonde vil skrive under på et slikt umyndiggjøringsdokument er jo en frivillig affære. Men at han også for all fremtid kan binde senere brukere av eiendommen, er i den grad meningsløst at det burde være forbudt ved lov. Ifølge norsk lov må jo medlemskapet tinglyses som en heftelse på vedkomende eiendom på sant det skal være bindende for senere eiere, og bare det burde få noen hver til å betenke seg. Adgangen til å bli fri denne forpliktelsen igjen er jo lik null i og med at det er to betingelser som må være tilstede for at utmeldelse kan imøtekommes, nemlig at det må være særlige grunner som taler for det og videre at det ikke virker skadelig for lagets interesser. Det sier seg selv at et lag som ønsker å få hånd over all omsetning av slakt i distriktet, blir skadelidende om en produsent trer ut. Og hva ligger det i betingelsen om at det skal foreligge «særlige grunner»? For

meg ser det ut som om adgangen til å komme ut av laget igjen er stengt med to dirkefrie lås. Medlemmene er bundet så ettertrykkelig som vel mulig, mens derimot laget selv står ubundet. Det har ikke engang plikt til å ta imot et medlems slakt.

La oss ta for oss det eksempel at en produsent har leveringsferdig en flokk griser, at han ikke har mer å føre med, samtidig som det går ut beskjed fra Norges Kjøtt- og Fleskesentral om at nå skal flesket lagres hos produsenten inntil videre. Vi har jo hatt flere slike tilfelle, og enhver må forstå at den slags forhold er uholdbare. Situasjonen kan bli slik for produsentene at han ville tjene på å få levere grisene til underpris for å bli klar dem når de var passe tunge og han ikke hadde mer før.

Vi må ha våre organisasjoner. Riktig ledet er de til uvurderlig nytte for både produsent og konsument. Men problemene løses ikke av eneveldige organisasjoner som vil ha all makt over medlemmene. I så måte hjelper det ikke at det blir påstått at det er bønderne selv som velger tillitsmennene og på en måte selv bestemmer over disse. De som har vært med en del år, vet at i praksis blir det noen ganske få som overtar den egentlige makt i både de økonomiske, faglige og politiske organisasjoner, og at det er meget vanskelig for den enkelte å øve noen innflytelse på ledelsen. Det er videre slikt at de som i virkeligheten dirigerer våre organisasjoner, ser spørsmålene med sine øyne og har den oppfatning at var de bare enerådende på sine felter skulle de også løse vaskelighetene best.

Jeg for min del tror at en så å si enerådende organisasjon — selv om den er stabil på bena av produsentene — like lite vil makte å tjene den enkeltes og samfunnets interesser som et av staten etablert direktorat. Jeg er viss på at det som gagnar alle parter i det lange løp, er den friest mulige konkurranse

Støttene ramler

Det var en tid — det var endda den gangen da «seier'n var vår» — at det ikke var måte på hvordan vi feiret våre «gode» venner i Vesten. Churchill ble æresdoktor ved Norges Universitet og fikk ligge i kongens seng, og ute på gater og streder lå folk og sloss om den store manns sigarstumper så blodet skvatt. Og nede på Akershus-bastionen belønnet folket sin spesielle yndling, president Roosevelt, med en kolossal statue mens den alle steds nærværende mrs. Eleanor bivånet den kronprinselige avduking og siden ble parkert på Skau-gum.

I dag er det andre tider — gud bedre! Hurraene ruller ikke så lett lenger som de en gang gjorde. I dag bobler det bare noen hese toner lengst nede i halsen, og etter gammel oppskrift må denslags lyder utlegges som umiskjennelig tegn på skuffelse og raseri.

Hva er det som er skjedd? Jo, de «store» gutta er ramlet ned fra piedestallen! Rett i dørken!

Ikke bare har Stor-Britannia offentlig gått hen og erkjent at det egentlig og faktisk var Vest-maktene som med velberåd hu hadde trukket lille Norge inn i verdenskrigen (jfr. dr. Derry's «The campaign in Norway»), men det legges ytterligere åpent i dagen at det så langt fra var stygge Hitler men snille Churchill som var den virkelige anstifter og overfalls-mann.

Som om ikke dette var nok, kommer nå gud hjepe oss selveste Eisenhower og ber Kongressen om samtykke til å putte krigens firemaktsavtaler i smeltediglen. Som et hvert normalt tenkende men-

neske er også han kommet til det resultat at det mere enn noen er helten fra Casablanca Teheran, og Jalta — Roosevelt — og hans etterfølger i Potsdam — Truman — som bærer hovedskylden for den avsporing som har funnet sted all verden over og som truer hele vår samtid med undergang. I dag er storheten Roosevelt ikke lenger den forgudede i sitt hjemland. For amerikanerne flest fortøner han seg nå tvert i mot som «krigsforbryter nr. 1». Og nå gjelder det å redde stumpene og berge hva berges kan før alt brotner, hvem bryr seg lenger om mannen med «peise-praten»? Det er ikke langt fra Capitol til den Tarpæiske klippe.

Jeg kan ikke nekte meg fornøyelsen av å sitere fra det ærverdige Morgenblads utenrikskronikk 7. febr.:

«Han (Eisenhower) akter å be Kongressen om en beslutning, som formelt opphever alle de forpliktelser De Forente Stater har påtatt seg i form av hemmelige avtaler som tillater trellbinding av andre nasjoner. Det er klart at denne erklæringen refererer seg til de avtaler som under krigen ble inngått i Teheran, Jalta og Potsdam. —

Sett i lys av etterkrigsårenes erfaringer kan de beslutninger som Roosevelt og den mere mostrebende Churchill gikk med på, umulig forsvares. —

For å sitere New York Times, har president Eisenhower — etter bladets mening «ikke bare gjenopprettet amerikanernes moralske posisjon, men også åpnet døren for nyordninger som harmonerer bedre både med Vestens sam-

vittighet og en varig freds krav». — Først Churchills krigserindringer har avslørt hva som virkelig foregikk, og gjort det klart at Teheran var forløperen til Jalta. Ingen prokuratorknep kan skjule at den behandling som ble både Polen og det daværende China til del, var opprørende urettferdig. —

Slik låter det i dag — i 1953. Og endog i selveste Morgenbladet. Hvem skulle vel for sneue 4 år siden spådd at man her i Norge såvidt raskt skulle kommet etter at man hadde blåst i trompeten den gale veien?

Den spesielle engelske mentaliteten fornekter seg ikke. «Kjeltringer har vi vært, men så er vi til gjengjeld også i stand til å erkjenne det», heter det. Og Amerika ser ikke ut til å ligge så langt unnav i samme gaten. Også yankeene innrømmer i dag sitt feilsyn og sitt medansvar for tingenes uheldige utvikling. I dag må vi bøte for våre ledes misgjerninger, heter det.

Når skal noe tilsvarende bli det offisielle Norges standpunkt? Det er ikke nok med en hes gurgling og med knyttede never i bukselommen. Alle vi mange som gjennom snart 8 år har måttet unngjelde for det norske feilsynet, venter spendt på om den norske ledelsen har det samme motet som den engelske og den amerikanske, og — om den også har moralsk mot og vilje til å ta konsekvensene av det gjenervervede gangsyn.

La oss nå få se da, Ola Nordmann, om du også virkelig er så stor som du sjøl påstår! For bare den er stor som tør å erkjenne sannheten.

H. N. H.

Negersenatoren spist opp

Hvorledes går det med Thorez?

Det gaulistiske medlem av den franske nasjonalforsamling, Jean Nocher, har stillet forslag om at den kommunistiske partis formann, Maurice Thorez, skal erklæres for «savnet» ved innregistreringen av avgivne stemmer i nasjonalforsamlingen. Nocher begrunner sitt forslag med at forholdene med Thorez' fravær likner tilfellet med negersensatoren Biaka-Bokas, som mens å være drept og spist opp av sine velgere på Elfenbenskysten for mere enn et år siden. Ved alle avstemninger i republikkens råd noteres Biaka-Bokas som savnet. Senatorens lik er ikke blitt funnet og Nocher hevder, at det for Thorez' vedkommen- de heller ikke foreligger håndgripelige beviser for at han er i live.

Som man vil vite ble Thorez for 3 år siden ført til Sovjetunionen med en flyvema-

skin for å komme under legebehandling, og da kan det vel ha hendt at han er blitt offer for de selvsamme leger som nå etter sigende er avslørt som mordere.

Er det i overensstemmelse med vår samvittighet, spør Nocher, å betrakte Thorez som nærværende og regne hans stemme med blant kommunistenes? Løper vi ikke den risiko at alle lover en dag må betraktes som ugyldige fordi de er vedtatt eller forkastet med en avdøds stemme?

Tilfellet med Biaka-Bokas er fremdels et mysterium. Han ble valgt av de nyvundne demokrater på Elfenbenskysten, og så spør man, om deres kjærlighet til sin stortingsmann har gitt seg utslag i at de simpelthen har spist ham opp. Det er i så fall et drastisk eksempel på stemmerettens velsignelser.

, Hans Rognerud.

Vestfoldinger!

Norsk Jord og Forbundet holder møte i Klubben i Tønsberg

Fredag 6. mars 1953 kl. 17 (5)

Orientering om aktuelle spørsmål av formannen i Forbundet, Anders Hafskjold, Lier, og formannen i Norsk Jord, Aksel Berger, samt av forbundssekretæren.

Vi innbyr alle interesserte og håper på godt frammøte fra Vestfolds byer og bygder. Ta med familien og gjør ellers oppmerksom på møtet overfor naboer og kjenninger! Møtet vil sikkert by på ting av interesse for enhver!

Leserbrev

Forts. fra side 3

først nå skjønner jeg, hvorfor dagens makthavere ikke vil gi den folkekjære forfatter dikterlønn. Han har jo våget å gå mot strømmen, mot de hellige dyr, og det må straffes. La oss svare med mere enn noensinde å søke berikelse i Bojers romaner som vil ha sin verdi langt utover dagen og tiden. Han har jo rett i det han skrev i 1940 og fremtiden vil gi ham ennå mere rett.

Jeg ber om gjennom Deres blad å få sende den aldrende dikter min hilsen og takk — ikke bare for de friske ord i den farlige tid, men også for hele hans forfatterskap som har gitt meg mangel god stund.

Nan.

NU KREVER VI LITT RETTFERDIGHET —

Det er gått 7-8 år siden krigen sluttet. Og nesten like så lang tid siden titusener av landsmenn ble knekket ved politiske domsavsigelser. Jeg peker her på, at de blev fratatt sine stillinger, sitt levebrød. I alle offentlige etater blev det gjort rent bord, og likedan var det i nesten alle private selskaper og bedrifter. Nu er det gått snart et desennium. Vi venter nu at de som «vant krigen» tar til å oppføre seg menneskelig. — Det vil si at de stort sett gir oss tilbake våre lovmessige stillinger. Vil de ikke snart ordne opp i tingene og skaffe rettfærdige forhold her i vårt land, før vi ser nøyer på tingen. Det kan vel ikke være rimelig, at vi som er sjaltet ut fremdeles skal støtte deselskaper og lag som sjaltet oss ut. Jeg tenker f. eks. på et foretagende som B. S. i Trondheim, som bl. a. satte sin disponent på porten. Han kunne trenges der på nytt i dag, tar jeg ikke feil.

Tempora.

HVORFOR SLIK UÆRLIGHET?

Den norske presse har det ofte med å gjøre svart til hvitt og omvendt. Dette på ymse felter. Hensikten helliger midlet. Jeg tenker i dette tilfelle på omtalen av Tyskland og England.

Vi ser stadig vekk nedsettende notiser om Tyskland. Det tyske folk er så brutale og avskyelig på alle måter. — Og så kommer «kjensgjernin-

ger» som skal bekrefte dette, «opplysninger» om hvordan tyskere har oppført seg der og der. Selv avislesere med bare middels intelligens forstår jo at storparten av dette stoff er det rene sprøyt, oppdiktet i en eller annen sentral; men likevel blir noget igjen i sinnene, tyskerne er noen djevler. Jeg tenker her bl. a. på Katynaffæren. — Hva har ikke tyskerne måttet tåle av nedrakking for disse masse mord. Tiltross for at alle og enhver visste at russerne var de skyldige. Det er jo forlengst klarlagt. Nu gjelder det å uttrykke den samme hets mot russerne. Til gjengjeld blir England, englenderne stadig rost og framtrukket på alle måter. Ensidig og uten reelt grunnlag ofte. Jeg vil ikke dømme. — Englendere og tyskere har vel hver sine dyder og feil. — Men at noen av dem står så avgjort over eller tilbake for folkene fra det ariske landet, tror jeg neppe. Det er vesentlig propaganda.

Hvorfor kan det ikke være litt mer ærlighet i pressen?

K.

LIVET GÅR VIDERE —

Vi tidligere NS-folk er satt utenfor det nordiske samfund. Dagens makthavere har nu hatt så mange år på seg til å gjøre godt noe av den urett de har begått mot oss, at vi helt har tapt troen på deres rettsind og rettskaffenhet. Vi er satt utenfor og får innrette oss deretter. Det økonomiske grunnlag er revet bort for så mange av oss, vi er ribbet for hvad vi hadde lagt opp i et kortere eller lengere liv. — Samfundet, såvel det verdslige som også det kirkelige, — har sjaltet oss ut og godkjennet oss fremdeles ikke som jevnbyrdige mennesker. Nu sier mange til oss at vi er velkomne til deres møter og tilstelninger, men det viser seg likevel at de ikke vil vise oss den tillit vi har krav på. Vel, så får vi innrette oss deretter — vi har ikke annet å gjøre.

Først må vi skape oss et økonomisk grunnlag å stå på. Våre stillinger og vårt arbeid er tatt fra oss. Vi må derfor finne på nye utveier. Noe florisant blir det neppe, så vi er nødt til å bruke sparekniven. Kan vi skaffe oss noen inntekter og samtidig spare kan vi komme litt på vei. Jeg vil nevne noen sparmuligheter. PORTO: På alle mulige og lovlige måter søker vi å spare brevporto ved ikke å skrive overflødig, men ved også

RULLEGARDINER

i prima mønstret og ensfarvet duk kjøpes fordelaktig hos

A. E. NUMMEDAL,
Munkerekken, Tønsberg

Selgere ansettes på provisionsbasis.

Mann med litt kapital tilbys kompaniskap i Jernvare og Sportsforretning. Eventuelt salg.

Bill. mrk. Sportsinteressert 502 i dette blads eksp.

Korrektur-lesning

Bøker, avhandlinger, brosjyrer, blad og hefter mottas til rettelse. Bill. mrk. Heimearbeid i eksp.

BØKER

Bestilling på litteratur av enhver art - også utenlandsk - mottas. Forespørsler besvares omgående. Hurtig ekspedisjon. Portofri forsendelse. Råtebetaling om så ønskes.

P. THJØMØE
Bokagentur

Boks 122 - Stavanger - Tlf. 21133

å sende brev mest mulig ved leilighet. Bruk brevkort hvor brev ikke er nødvendig.

TELEGRAMMER er kostbare, spar på dem! Hva hilsningstelegrammer angår vet jeg det er noen som kjøper telegrafverkets blanketter, fyller dem ut og bringer dem til rette vedkommende. Det blir en brøk det å betale.

BILKJØRING OG REISER Mange NS-folk har fremdeles biler. Vær hjelpsom og la andre NS-folk sitte på.

BIDRAG OG INNSAMLINGER. Det sier seg selv at vi som er fratatt det vi eide og vårt arbeid, vi har liten anledning til å være gavmilde. Innsamlingenes formål kan være aldri så gode, vi får stå fast her så lenge, uretten mot oss drives. Privat godgjørighet bør komme trengende NS til gode.

BØKER. Kjøp bøker av sympatiserende forfattere. — Andre bøker lånes på bibliotekene eller ved private lån.

AVISER. Spander ikke mange kroner på de aviser som er mest aggressive mot oss. Støtt opp om de aviser som støtter oss. Det er alltid høve til å lese de andre aviser på lesesaler.

Jeg kunne holde på å regne opp slik. Andre kan fortsette videre. Vi må støtte opp om NS folk hvor de er, enten de er frontkjempere, sakførere, tannlæger, læger osv.

Prøv denne veien og det vil monne.

PS. Er det noen som har andre forslag i lignende retning?

R.

Kommisjonærer

søkes over hele landet

FOLK og LAND

PPRIMA, NYSALTA
TORSKEFILET

leveres i nye tønner innveiet netto 110 kg.

PRIMA NYSALTA UER, leveres i tønner a 90 kg.

PPRIMA SKINN & BENFRIKLEPPFISK leveres i kasser a 50 kilopakker.

PRIMA HEL KLEPPFISK i baller a 50 kilo, fin underordnet sortement av kleppfisk billig; anbefales handlende og forbrukere, til rimelige priser.

OTTO OTTESEN — HAVNERAAS A/S.

Telegr.adr. Havneraas, Kristiansund N.

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.

SOLBRISBOKEN

Kan fremdeles bestilles hos

HEURECA T/W,

Maridalsveien 205, Oslo

Telefon 38 06 08

Pris kr. 23,00 + porto 1,00

Bøker til innbinding
formidles.

HEURECA T/W

Maridalsveien 205, Oslo

Telefon 38 06 08

Tidl. NS-medlem ønsker verkstedlokale (20 — 30 m²) i Oslo eller nærm. omegn. Bill. mrk.: «Stille bedrift» til ekspd.

Sprogkyndig, erfaren forretningsmann formidler korrespondanse om og import av utenlandske varer til fabrikker, grossister, kjøpmenn og private.

H. G. KNOPH

Skjeberg, Østfold

B Ø K E R

mottas til innbinding.

SIG. HAGA,

adr. Lillehammer.

FRØHAVRE TILSALGS

Sol II rensed og beiset, første klasses såhavre sp. 98 %, kr. 0,92 pr. kg inkl. sekker.

PER LIE

Kapp, Ø. Toten.

SKRIVEMASKINER

Et mindre parti Rheinmetall Portable med koffert og 1 års garanti ankommet. Pris kun kr. 562,—. Avbetaling innrømmes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

Overrettssakfører
SOLVEIG STANG

Selvangivelser, konferanser etter avtale. Tlf. 37 96 26 Oslo.

GODE OG BILLIGE BØKER

Det er ikke meget som er billig i velferdsstaten Norge, men fra oss kan De få en stor pakke gode bøker, både heftet og innbundet, nesten givendes.

For kr. 20 sender vi 8 bøker, romaner reiseskildringer og andre bøker.

For kr. 10 sender vi 5 bøker. Tilsammen ca. 1400 sider. 4 gode barnebøker (for barn fra 6—15 år) koster kr. 10. Alt sendes i postoppkrav og porto og oppkravsgebyr kommer som tillegg. Staten skal ha sitt.

Klipp ut denne annonse, skriv navn og adresse og send den til:

Salgscentralen for Bøker, Bergen

navn

gate, vei e. l.

poststed

Jeg bestiller: 20-kronerspakken, 10-kronerspakken, pakken med barnebøker.

(Stryk det som ikke passer)

Hvis De betiller alle pakker får De et helt bibliotek.

Oslo-dame søkes for maskinskrivning av manuskripter som hjemmearbeide. Prisoppgave i bm. «Skriveprøve» til ekspedisjonen.

Fra Sjøk

Meget fine ungråner etter 2 pr. foreldre, 1 pr. mor-far 1 pr. far-far.

Henv. Ola O. Sveen
Prestegården, Sjøk

- VEKKERUR -

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

Dødsdommen over Ragnar Skancke

(Forts. fra side 1)

dighet med usedvanlig uavhengighet og aktivt rettsinn seg av hans sak — etter Skanckes anmodning. H.r.advokat Dr. jur. J. Øvergaard skriver 26. april 1948 til Eidsivating lagmannsrett i anledning av Skanckes 2. gjenopptagelsesbegjæring bl. a.:

«Jeg har tidligere gjort oppmerksom på at tiltalebeslutningen av 6. mars 1946 på en rekke punkter er mangelfullt avfattet og ikke fyller de krav som stilles i straffeprosesslovens § 286, annet ledd». Advokat Øvergaard spesifiserer så nærmere disse mangler, som er mange, og legger så til:

AKTORS BEVISOPPGAVE LOVSTRIDIG?

«Foruten disse mangler ved tiltalebeslutninger peker jeg også på at aktors bevisoppgave, antagelig av mars eller april 1946, er lovstridig, idet der ikke finnes noen antydning ved de enkelte beviser om «Hvad dermed aktes godtgjort», jfr. Str.p.l § 292. Da denne bevisoppgave også er tilstilt lagmannsretten — foreligger der her en forsømmelse fra rettens side. Bevisoppgaven burde vært sendt tilbake til aktor med pålegg om å holde seg straffeprosesslovens regler etterrettelig».

«Sådan oppgave over «hvad dermed aktes godtgjort», burde vært anført for hvert dokument som aktes dokumentert og for hvert vitne som skulle avhøres».

«Jeg er bekjent med at denne fremgangsmåte har vært iaktatt iallfall av flere statsadvokater, og i en sak av denne innviklede og alvorlige natur er det uomgjengelig nødvendig at lovens forskrifter befulges».

Les videre hva denne i Norges okkupasjonsoppgjør usedvanlig rakryggede lovkyndige skriver:

RETTENS FORSØMMELSE GJENOPPTAGELSESGRUNN?

«Jeg antar at der her er begått en sådan forsømmelse, som i og for seg må være gjenopptagelsesgrunn. Som det fremgår av Skanckes tillegg til kjæremålsforklaring av 12. mai 1947 s. 20 har han aldri fått se noen bevisoppgave fra påtalemyndigheten, og de konferanser han har hatt med sin forsvarer 1. og 2. april samt 3. og 5. mai 1946, — 2 dager før hovedforhandlingen har vært meget kortvarige».

«Han har således ikke hatt anledning til å vareta sitt for-

svar, og hans forsvarer har nøyet seg med aktors ulovlige bevisoppgave, som praktisk talt ikke sier noen ting av verdi».

«På denne basis er domfelelsen av Skancke en krenkelse av rett og rettferdighet».

«Ved gjenopptagelsesprosedyrens avgjørelse må der tas hensyn dertil», skrev advokat Øvergaard forgjeves! —

Dommen belaster Skancke med «hovedansvaret eller et tungtveiende medansvar» for nedenstående «overgrep». Det heter i dommen (Høyesterettsutdr. bd. 1, s. 40):

«Like etter 25. september 1940 forandret Kirkedepartementet kirkebønnen ved å ta ut avsnittet om Kongen og hans hus og Stortinget». Side 63 i HR.utdr.: «Om den endring i kirkebønnen som ble foretatt like etter 26. september 1940 er det bevist, at tiltalte den dag lot tilkalle biskop Berggrav og forlangte at omtalen av Kongen og regjeringen skulle fjernes fra kirkebønnen. Et lignende krav hadde tyskerne fremsatt i juni måned for de preker som ble kringkastet, men da hadde Berggrav fått hindret at det ble foretatt noe videre. Bispene hadde imidlertid vært forberedt på at kravet ville bli fremsatt på ny og hadde forberedt en høvelig form for kirkebønnen. Overfor tiltalte gjorde Berggrav gjeldende at noen endring av kirkebønnen var helt unødvendig. Da imidlertid tiltalte fastholdt at kravet om endring ikke var til å komme forbi og var en befaling, foreslo Berggrav at endringen skulle gjøres av bispekollegiet og i den form at offentlige politiske organer ikke skulle nevnes i bønnen, og det gikk tiltalte med på».

Forholdet er således at kirkebønnen er forandret etter krav av tiltalte, men selve ordlyden av den nye bønn — hvor Kongen og styremaktene er utelatt, er formet av bispene. Befalingen om å endre kirkebønnen var et ledd i okkupantens og NS's arbeid for å svekke tilliten til landets lovlige styre og således til hjelp for fienden».

Adv. Øvergaards grundige gjennomgåelse i gjenopptagelsesbegjæringen, setter også dette punkt i dommen i et eiendommelig lys. Han skriver:

«I tillegg til kjm.erkl. av 12. 5. 47 side 11 er der inntatt et sitat av biskop Berggravs bok «Da kampen kom», Oslo 1945. Sitatet er helt korrekt.

Det viser at dommen har tatt feil.

Av samme bok s. 34 fremgår at Berggrav fra tidligere av i 1940 hadde liggende ferdig en ny avsluttet redaksjon». (Citat.) Og videre heter det: «Vi måtte hevde det prinsipp at inntil videre skal of-

fentlige og politiske organer ikke omtales i den ved resolusjon forordnede kirkebønn». «Vi» betyr her biskopene.»

Advokat Øvergaard spør:

«Skal Skancke straffes fordi biskopene har fått gjennomført det av dem hevdede prinsipp? Hensikten med dette prinsipp var iflg. Berggrav at: «dermed ville okkupasjons-tidens organer være utelukket». Jeg skjønner ikke annet enn at det er biskop Berggrav som har forandret kirkebønnen.....».

ADMINISTRASJONSRADET FORANDRET KIRKEBØNNEN i RADIOEN

«Den av biskopen gjennomførte forandring av kirkebønnen har en interessant forhistorie som også belyses av Berggravs bok s. 81 flg. Det heter her: «Den 27. juni (1940) hadde tyskerne gjennom Kirkedepartementet stilt krav om at kirkebønnens avsnitt om konge, regjering og storting ikke skulle bli lest i radiogudstjenestene».

«Dette var i Administrasjonsrådets tid, og dept.sjefen dengang var rektor Seip. Administrasjonsrådet bøyet seg dengang for tyskernes krav om forandring av kirkebønnen (i radiogudstj.), og Skancke stod i sept. 1940 — etterat riksrådsforh. var bristet og etter at Terboven hadde slått fast at Stortinget med overveldende flertall hadde avsatt eller suspendert Kongen (i virkeligheten hadde et sådant flertall vært villig til å gjøre det) — selv sagt i det spørsmål meget svakere stilt enn Adm. rådet, idet der i juni 1940 en- hå ikke var konstatert noe sådant flertall blant stortingsrepresentantene.

Er det som ikke var straffbart for Adm.rådet straffbart for Skancke?»

VISSTE BISKOPEN NOE ANNET ENN DET HAN VITNET?

Advokat Øvergaard fortsatte med å redde biskop Berggravs vitneprov i Skancke-saken fra glemselen; idet han skrev:

«Biskop Berggrav sendte allerede i juli 1940 — lenge før Skanckes tid — et rundskriv til prestene og menighetene bl. a. om forandring av kirkebønnen. Det er ikke dokumentert, men det er omtalt i Berggravs nevnte bok side 82-84. Iflg. boka s. 83 nederst — side 84 — synes han å konkludere med at «ingen kan hindre de kristne i å være trofast i sitt sinn mot norske personer og statsborgere eller fra å la denne trofasthet og hengivenhet få det naturlige uttrykk i forbønnen». «Men okkupasjonsmakten kan med rettslig virkning an-

ordne at slik forbønn ikke skal være ledd i den offentlige påbudte Gudstjeneste».

Biskopen var altså klar over at okkupantens krav var hjemlet i Haager-konvensjonen, som er opptatt i norsk rett. —

Innpakket i biskoplig troverdighet slukte Eidsivating en forklaring som i uhyggelig grad satte sitt preg på bl. a. det ovenfor gjengitte domsresultat om kirkebønnen. Etter Øvergaards dokumentasjon kan det sies at det var ikke

Skancke som forandret kirkebønnen.

Det nytter ikke å tenke på hva dommerkappens autoritet i Norge har mistet ved at man ikke hørte på en mann som Skanckes forsvarer.

Advokat dr. jur. Øvergaard la ned et stort og helhjertet arbeid i Skanckesaken, som jeg skal se mer på i de kommende artikler. Dommen gikk meget sterkt inn på ham. Han ligger for tiden alvorlig syk. Til hans siste stund vil dommen stå for ham som en uhyrlighet.

(Forts. n. nr.)

Skal Sudetland gis tilbake til Tyskland?

Sudettyskerne ble i 1945 drevet ut av sitt land av det tsjekkiske Benesjdemokratiet og det skjedde på en måte som gjorde denne folkefordrivning til en av verdenshistoriens frykteligste forbrytelser. At den ikke vakte noen oppmerksomhet på våre breddegrader, er naturlig, for her var hele folket jaget opp i en propagandahetz, som ikke ga plass for noen ettertanke. Under blodsorgier som savner sidestykke tok tsjekkerne Sudetland i sin besittelse etter de myrdede eller fordrevne tyskere, som gjennom sin flid og dyktighet hadde gjort landet til en blomstrende provins.

Det viste seg imidlertid ganske snart, at tsjekkerne kunne plyndre og røve til seg sudeternes eiendom, men heller ikke mere, forteller det svenske blad «Fria Ord». Håndverk og industriliv sluknet i byene, og landsbygden ble lagt for fefot. Noen vin-

ATOMBOMBEN

Den franske atomforsker Frederik J. Curie har stemplet amerikanernes bruk av atombomben i Japan som en forbrytelse og skriver:

«Med hvilken fryd ville vi ikke ha hilst meddelelsen om den første atomenergi, hvis vi ikke var blitt sjokkert over dens anvendelse. Menneskeheten vil aldri glemme denne skammelige begivenhet — ødeleggelsen av byer uten militær betydning ved hjelp av amerikanske atom-bomber».

Vi tror at den franske professor er litt for optimistisk. Folk flest er immune overfor bestialske grusomheter begått av vestmaktene. De hørte til krigens nødvendighet.

Og dermed basta!

ning for Benesjregimet ble det ikke, bare en skamfleck på det seirende verdensdemokratis skjold.

Tsjekkkiske flyktninger som under det nåværende kommunistregime er kommet ut av landet kan berette, at flere byer og småsteder er nesten folketomme, og nå forteller et telegram fra Wien om at det på russisk initiativ er opptatt forhandlinger mellom østtyske og den tsjekkiske regjering om visse grensereguleringer som vil føre til at nordre Bøhmen om kort tid vil bli overlatt til Øst-Tyskland. Disse områder omfatter bl.a. Rumburg og Schluckenau i Sudetland, og de tsjekkiske familjer som flyttet dit i 1945 skal ha ordre om å forlate distriktene. Det sies ikke noe om at Øst-Tyskland skal gi noen kompensasjon. Moskvass hensikt skal altså være å gi tilbake de omstridte distrikter til de tyske dyrkere da tsjekkerne har vist seg som totalt udelige forvaltere. Men — ikke nok med det, man går til en direkte innforlivelse av disse egne i Tyskland slik som Hitler gjorde det i 1938. Det var altså ikke så dumt allikevel.

VET DE

AT først i 1914 betalte Storbritannia siste rate på den gjeld som landet pådro seg i krigene mot Napoleon.

At Spania er i ferd med å gjennomføre en jordbruksreform som skal skaffe de mange arbeidere egen jord.

AT zarens lystfartøy «Polarstjernen» er blitt depotskip for de russiske undervannsbåter. Skipet er 63 år gammelt, men er nå ombygget til moderne verkstedskip.

AT den tidligere tyske krysser «Nürnberg» nå heter «Admiral Makarov» og er innlemmet i den russiske krigsflåte. Makarov var med i kampen mot japanerne ved århundreskiftet, og minnes nå på denne måte.